

Bruksela, dnia 5.6.2023 r.
COM(2023) 302 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**w sprawie przeglądu interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania
problemu wysokich cen energii zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2022/1854**

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie przeglądu interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2022/1854

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	2
II. Wymóg zawarty w art. 20 rozporządzenia Rady.....	5
III. Obecne warunki na rynku energii elektrycznej	6
IV. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną.....	8
V. Pułap dochodów inframarginalnych.....	12
VI. Wsparcie konsumentów końcowych	16
VII. Wstępne wnioski.....	19

I. Wprowadzenie

W niniejszym sprawozdaniu dokonuje się przeglądu przepisów zawartych w rozdziale II rozporządzenia 2022/1854 na podstawie art. 20 ust. 1 tego rozporządzenia (*rozporządzenie Rady*)¹. Sprawozdanie opiera się na informacjach przekazanych przez 25 państw członkowskich zgodnie z art. 19 rozporządzenia Rady. Opracowano je również z uwzględnieniem odpowiedzi na niektóre pytania, które Komisja Europejska (*Komisja*) zadała podczas konsultacji publicznych w sprawie wniosku Komisji dotyczącego reformy struktury rynku energii elektrycznej.

Rozporządzenie Rady było jednym ze środków, za pomocą których Unia odpowiedziała na kryzys energetyczny, który rozwinął się na przestrzeni dwóch ostatnich lat, powodując znacznie wyższe ceny energii elektrycznej niż w ostatnich dziesięcioleciach. Ceny zaczęły gwałtownie rosnąć latem 2021 r., kiedy po złagodzeniu ograniczeń związanych z COVID-19 gospodarka światowa przyspieszyła. Następnie wykorzystanie przez Rosję źródeł energii jako broni na rynkach kasowych oraz inwazja Rosji na Ukrainę doprowadziły do znacznego obniżenia poziomów dostaw gazu i zwiększenia zakłóceń w dostawach tego surowca, co spowodowało wzrost cen gazu. Wysokie ceny gazu mają znaczący wpływ na cenę energii elektrycznej, ponieważ elektrownie gazowe są często potrzebne, aby zaspokoić zapotrzebowanie na energię elektryczną.

Od początku kryzysu energetycznego Komisja w pełni zaangażowała się w łagodzenie skutków wysokich cen energii dla obywateli i przedsiębiorstw w UE i szybko opracowała, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, zestaw rozwiązań politycznych.

W październiku 2021 r. UE przedstawiła zestaw narzędzi dotyczących cen energii obejmujący środki służące rozwiązaniu problemu wysokich cen i ich skutków dla konsumentów (w tym wsparcie dochodu, ulgi podatkowe, środki w zakresie oszczędności gazu i magazynowania)². Działo się to w kontekście wykorzystania dostaw gazu jako broni i manipulowania przez Rosję rynkami energii poprzez celowe zakłócenia przepływów gazu, co wywołało większe obawy dotyczące możliwych niedoborów, których skutkiem jest bezprecedensowy wzrost cen energii.

¹ [Rozporządzenie Rady \(UE\) 2022/1854 w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii.](#)

² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, „Reakcja na rosące ceny energii: zestaw działań i środków wsparcia”, COM(2021) 660 final.

W następstwie rosyjskiej inwazji na Ukrainę w lutym 2022 r. UE zareagowała, wydając w marcu komunikat, w którym przedstawiła zasady planu REPowerEU³, następnie opracowane bardziej szczegółowo 18 maja 2022 r.⁴ jako plan zerwania wszelkich zależności UE od rosyjskich paliw kopalnych najpóźniej do 2027 r. dzięki trzem filarom: dywersyfikacji źródeł energii niezależnie od rosyjskich paliw kopalnych, oszczędności energii i przyspieszeniu transformacji energetycznej. W odniesieniu do ostatniego z wymienionych filarów Komisja zaproponowała podwyższenie głównego celu na 2030 r. dotyczącego udziału odnawialnych źródeł energii z 40 % do 45 % oraz efektywności energetycznej z 9 % do 13 % w ramach pakietu „Gotowi na 55”. Szybsze wdrażanie odnawialnych źródeł energii, większa efektywność energetyczna oraz dalsza elektryfikacja zapotrzebowania są niezbędne, aby chronić obywateli Unii przed kryzysami związanymi z paliwami kopalnymi, ponieważ przyniosą one niezwłoczne i strukturalne zmniejszenie zapotrzebowania na paliwa kopalne i przyczynią się do osiągnięcia celów w zakresie dekarbonizacji w sektorach energetycznym, przemysłu grzewczego i chłodniczego i transportowym. Dzięki niskim kosztom operacyjnym odnawialne źródła energii powinny mieć pozytywny wpływ na ceny energii w całej UE. Ponadto szybsze wdrażanie energii odnawialnej w połączeniu z większą efektywnością energetyczną zwiększy bezpieczeństwo dostaw energii dzięki stopniowemu wycofywaniu paliw kopalnych, od których UE jest silnie uzależniona. Obok planu REPowerEU, w komunikacie w sprawie krótkoterminowych interwencji na rynku energii⁵, Komisja – poza określeniem dalszych środków krótkoterminowych mających na celu rozwiązanie problemu wysokich cen energii – zidentyfikowała potencjalne aspekty umożliwiające udoskonalenie struktury rynku energii elektrycznej i ogłosiła zamiar przeprowadzenia oceny tych aspektów w celu dokonania zmiany odpowiednich ram legislacyjnych.

6 października 2022 r. Rada przyjęła rozporządzenie, którym wprowadziła wyjątkowe, ukierunkowane i ograniczone w czasie środki w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię elektryczną oraz zgromadzenia i redystrybucji wyjątkowo wysokich dochodów sektora energetycznego na rzecz odbiorców końcowych. W szczególności środki ingerujące w rynek energii elektrycznej można podsumować następująco (rozdział II rozporządzenia Rady):

³ REPowerEU: Wspólne europejskie działania w kierunku bezpiecznej i zrównoważonej energii po przystępnej cenie, COM(2022) 108 final.

⁴ Plan REPowerEU, COM(2022) 230 final.

⁵ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Krótkoterminowe interwencje na rynku energii i długoterminowe udoskonalenia struktury rynku energii elektrycznej – kierunek działania, COM(2022) 236 final.

- Ograniczenie zapotrzebowania na energię elektryczną: w rozporządzeniu Rady określono dwa cele – jeden cel orientacyjny (zmniejszenie ogólnego zapotrzebowania na energię elektryczną o 10 %) i jeden cel obowiązkowy (ograniczenie zapotrzebowania w godzinach największego zapotrzebowania na energię elektryczną o co najmniej 5 %). Państwa członkowskie mogły wybrać odpowiednie środki, przestrzegając pewnych warunków określonych w rozporządzeniu Rady⁶. Cel obowiązkowy obowiązywał od 1 grudnia 2022 r. do 31 marca 2023 r.⁷.
- Wprowadzenie tymczasowego pułapu dochodów dla „inframarginalnych” producentów energii (np. energii ze źródeł odnawialnych, energii jądrowej i węgla brunatnego): w rozporządzeniu Rady nakazuje się wprowadzenie tymczasowego pułapu dochodów w maksymalnej wysokości 180 EUR/MWh dla producentów energii elektrycznej wykorzystujących technologie o niższych kosztach krańcowych (pułap dochodów). Państwom członkowskim zapewniono jednak również elastyczność w zakresie decydowania o sposobie stosowania tego środka na szczeblu krajowym. Przychody przekraczające pułap przychodów zostaną wykorzystane do łagodzenia skutków wysokich cen energii elektrycznej dla konsumentów energii. Środek ten obowiązuje od 1 grudnia 2022 r. do 30 czerwca 2023 r.
- Wsparcie odbiorców końcowych: w rozporządzeniu Rady rozszerzono zestaw narzędzi, który państwa członkowskie mają do dyspozycji, aby chronić konsumentów energii elektrycznej, zezwalając na stosowanie cen regulowanych poniżej kosztów dla gospodarstw domowych oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) pod pewnymi warunkami. Środek ten obowiązywał od 8 października 2022 r. do 31 grudnia 2023 r.

W rozporządzeniu Rady wprowadzono również składkę solidarnościową od unijnych przedsiębiorstw i stałych zakładów prowadzących działalność w sektorze ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla i rafinacji (rozdział III).

Podczas gdy rozporządzenie Rady miało na celu zaradzenie wyjątkowym okolicznościom kryzysu energetycznego, 14 marca 2023 r. Komisja podjęła działanie wykraczające poza samą odpowiedź na kryzys energetyczny i zaproponowała reformę struktury unijnego rynku energii elektrycznej, aby przyspieszyć wdrażanie odnawialnych źródeł energii i stopniowe wycofywanie się z gazu, co zapewni mniejszą zależność rachunków konsumentów od zmiennych cen paliw kopalnych, lepszą ochronę konsumentów przed przyszłymi gwałtownymi

⁶ Jeżeli zaangażowane są zasoby państwowe, takie środki mogą podlegać kontroli pomocy państwa.

⁷ Środek, którym wprowadzono cel orientacyjny, będzie obowiązywał do końca grudnia 2023 r.

wzrostami cen energii i potencjalnymi manipulacjami na rynku oraz większą czystość i konkurencyjność przemysłu unijnego (*wniosek dotyczący struktury rynku energii elektrycznej*)⁸. We wniosku tym określono środki, które mają na celu umożliwienie opracowania długoterminowych umów z produkcją energii ze źródeł niekopalnych oraz wprowadzenie do systemu czystszych i elastycznych rozwiązań, takich jak odpowiedź odbioru i magazynowanie, aby wyeliminować gaz z koszyka energii elektrycznej. W szczególności, aby zwiększyć elastyczność systemu elektroenergetycznego, we wniosku nałożono na państwa członkowskie wymóg przeprowadzenia oceny własnych potrzeb i określenia celów służących zwiększeniu elastyczności opartej na źródłach niekopalnych, a także określono możliwość wprowadzenia nowych systemów wsparcia elastyczności opartej na źródłach niekopalnych, takich jak odpowiedź odbioru i magazynowanie.

Wniosek dotyczący struktury rynku energii elektrycznej zawiera również środki wzmacniające ochronę odbiorców wrażliwych. Między innymi wniosek umożliwia państwom członkowskim wprowadzenie regulowanych cen detalicznych poniżej kosztów dla gospodarstw domowych i MŚP w przypadku wystąpienia kryzysu związanego z cenami energii elektrycznej w przyszłości.

W ramach prac nad wnioskiem Komisja przeprowadziła w dniach 23 stycznia–13 lutego 2023 r. konsultacje publiczne (*konsultacje publiczne*). Obejmowały one pytania na temat środków wprowadzonych w rozporządzeniu Rady⁹.

II. Wymóg zawarty w art. 20 rozporządzenia Rady

W art. 19 rozporządzenia Rady wprowadzono obowiązki sprawozdawcze dla państw członkowskich, zgodnie z którymi do dnia 31 stycznia 2023 r. państwa członkowskie powinny przekazać Komisji informacje dotyczące (i) wdrożonych środków na rzecz ograniczenia zapotrzebowania; (ii) nadwyżki dochodu wytworzonej w następstwie wprowadzenia tymczasowego pułapu dochodów dla „inframarginalnych” producentów energii oraz dystrybucji takich dochodów w celu złagodzenia skutków wysokich cen energii elektrycznej oraz (iii) wszelkich interwencji w zakresie ustalania cen detalicznych. Nie wszystkie państwa

⁸ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenia (UE) 2019/943 i (UE) 2019/942 oraz dyrektywy (UE) 2018/2001 i (UE) 2019/944 w celu udoskonalenia struktury unijnego rynku energii elektrycznej.

⁹ Komisja otrzymała 1 369 odpowiedzi; ponad 700 z nich pochodzi od obywateli, około 450 od przedsiębiorstw i stowarzyszeń przedsiębiorców, około 40 od administracji krajowych lub lokalnych lub od krajowych organów regulacyjnych, a około 70 od operatorów sieci. Ponadto wzięło w nich udział około 20 społeczności energetycznych, 15 związków zawodowych i 20 organizacji konsumenckich. Odpowiedzi udzieliło również wiele organizacji pozarządowych, ośrodków analitycznych i badawczych lub innych organizacji naukowych.

członkowskie złożyły swoje sprawozdania zgodnie z wymaganiami. Mniej niż połowa państw członkowskich złożyła swoje sprawozdania w terminie, inne złożyły je w lutym i marcu 2023 r., a dwa państwa członkowskie nie złożyły jeszcze swoich sprawozdań Komisji¹⁰. Niniejsze sprawozdanie opiera się na informacjach przekazanych przez państwa członkowskie w okresie jego sporządzania. Należy jednak zauważyć, że Komisja nie przeprowadziła żadnej oceny dokładności przekazanych jej informacji.

Zgodnie z art. 20 ust. 1 rozporządzenia Rady Komisja dokona przeglądu rozdziału II w świetle ogólnej sytuacji w zakresie dostaw energii elektrycznej i cen tej energii w UE oraz przedłoży Radzie sprawozdanie z głównych ustaleń tego przeglądu.

Art. 20 ust. 1 rozporządzenia Rady stanowi również, że na podstawie tego sprawozdania Komisja może zaproponować, w przypadku gdy jest to uzasadnione sytuacją gospodarczą lub funkcjonowaniem rynku energii elektrycznej w Unii i poszczególnych państwach członkowskich, przedłużenie okresu stosowania rozporządzenia Rady, zmianę poziomu pułapu dochodów dla „inframarginalnych” producentów energii i źródeł wytwarzania energii elektrycznej, do których ma on zastosowanie, lub inną zmianę rozdziału II.

W ramach przeglądu środków, o których mowa w rozdziale II rozporządzenia Rady, i zgodnie z art. 20 ust. 1 Komisja przedkłada niniejsze sprawozdanie Radzie (*sprawozdanie*). Raport nie obejmuje zatem przeglądu przepisów dotyczących składki solidarnościowej zawartych w rozdziale III rozporządzenia Rady – sprawozdanie na ten temat zostanie złożone oddzielnie zgodnie z art. 20 ust. 2 tego rozporządzenia.

Sprawozdanie opiera się na przeglądzie przeprowadzonym przez Komisję w momencie jego sporządzania na podstawie obecnych warunków na rynku energii elektrycznej, ich przewidywanego rozwoju w momencie sporządzania sprawozdania oraz innych dostępnych informacji, w tym odpowiedzi 25 państw członkowskich, które wypełniły swoje obowiązki sprawozdawcze zgodnie z art. 19 rozporządzenia Rady (*państwa członkowskie składające sprawozdania*). Sprawozdanie pozostaje zatem bez uszczerbku dla jakichkolwiek nieprzewidzianych zmian ogólnej sytuacji w zakresie dostaw i cen energii elektrycznej w UE lub możliwych przyszłych wniosków sformułowanych na podstawie dodatkowych informacji od państw członkowskich.

III. Obecne warunki na rynku energii elektrycznej

¹⁰ Węgry i Rumunia.

Środki przewidziane w rozporządzeniu Rady wprowadzono w okresie, w którym ceny energii elektrycznej osiągnęły rekordowo wysokie poziomy. Na przykład w sierpniu 2022 r. hurtowe ceny energii elektrycznej na głównych rynkach energii elektrycznej w UE przekraczały 350 EUR/MWh, natomiast w grudniu 2022 r. poziom odniesienia przekraczał 220 EUR/MWh. Ceny energii elektrycznej w okresie objętym sprawozdaniem były około cztery razy wyższe niż średnia cena w latach 2010–2020 (40–60 EUR/MWh). Tak wysokie ceny wynikały głównie z faktu, że latem 2022 r. ceny gazu osiągnęły nowe najwyższe poziomy¹¹ i utrzymywały się na wysokim poziomie przez większą część jesieni oraz z faktu, że w tym okresie zakłady wytwarzania energii elektrycznej opalane gazem i węglem były często zakładami o najwyższych kosztach krańcowych, które były potrzebne do zaspokojenia zapotrzebowania na energię elektryczną. W czasie kryzysu ceny hurtowe energii elektrycznej na rynku transakcji natychmiastowych wzrosły średnio sześciokrotnie w stosunku do ceny z lat 2010–2020 (około 20 EUR/MWh). W tym kontekście w październiku 2022 r. Rada przyjęła wniosek Komisji dotyczący interwencji w sytuacji nadzwyczajnej na rynku energii elektrycznej, co ostatecznie doprowadziło do przyjęcia rozporządzenia Rady. Komisja i Rada oczekiwały wówczas, że ceny energii elektrycznej będą nadal wahać się na wysokich poziomach, takich jak poziomy obserwowane latem i jesienią 2022 r.

Od grudnia 2022 r., kiedy zaczęły obowiązywać środki określone w rozporządzeniu Rady, ceny energii elektrycznej jednak spadły drastycznie, a obecne średnie ceny kształtują się na poziomie poniżej 80 EUR/MWh (średnia unijna cena referencyjna wynosi 80 EUR/MWh do końca maja 2023 r.).

Wynika to głównie z niższych hurtowych cen gazu, które były związane z różnymi czynnikami, takimi jak łagodne warunki pogodowe i szeroki zestaw środków, które państwa członkowskie i Komisja wprowadziły w celu zwalczania kryzysu energetycznego, w tym środki na rzecz ograniczenia zapotrzebowania na energię elektryczną określone w rozporządzeniu Rady,

¹¹ W sierpniu 2022 r. ceny kontraktów TTF z terminem wykonania w następnym dniu i następnym miesiącu przekroczyły 230 EUR/MWh.

poziom odniesienia dla LNG i środki mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania na gaz¹², które w połączeniu przyczyniły się do zapewnienia równowagi między podażą a popytem.¹³

Niedawny spadek i stabilizacja cen gazu, a w konsekwencji cen energii elektrycznej w pierwszych miesiącach 2023 r., wywołały na rynku oczekiwania, że skoki cen energii elektrycznej obserwowane w 2022 r. będą mniej prawdopodobne w nadchodzącym sezonie zimowym. Te oczekiwania rynkowe opierają się na różnych czynnikach, takich jak wyższe poziomy magazynowania gazu, działania państw członkowskich służące zmniejszeniu zapotrzebowania i wyniki tych działań oraz dodatkowa infrastruktura gazociągów i skroplonego gazu ziemnego, która została zbudowana na potrzeby walki z kryzysem energetycznym. Inne czynniki nieodłącznie związane z podażą na rynku energii elektrycznej, takie jak oczekiwana poprawa dostępności energii jądrowej i ogólnie wyższa dostępność energii wodnej w porównaniu z 2022 r., również wskazują na mniej kosztowne warunki dostaw energii elektrycznej w nadchodzącym sezonie zimowym, co powinno skutkować mniejszą presją na wzrost cen energii elektrycznej w porównaniu z cenami w 2022 r.

IV. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną

Środki na rzecz ograniczenia zapotrzebowania

Wszystkie państwa członkowskie, które przedłożyły sprawozdania, wdrożyły kampanie uświadamiające na temat oszczędności i zużycia energii, a także ogólne środki na rzecz oszczędności energii, takie jak działania w zakresie ogrzewania budynków publicznych i oświetlenia publicznego. Komisja z zadowoleniem przyjmuje te kampanie, ponieważ dzięki nim konsumenci są świadomi, kiedy ceny energii elektrycznej są wysokie, dzięki czemu mogą bardziej elastycznie podchodzić do kwestii zużycia energii. Aby zachęcić do odpowiedzi odbioru, pięć państw członkowskich, a mianowicie Austria, Chorwacja, Czechy, Grecja i Polska, zgłosiło, że wprowadziły dopłaty do detalicznych cen energii, które mają zastosowanie tylko do określonych poziomów zużycia energii elektrycznej.

¹² Rozporządzenie Rady (UE) 2022/2576 z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie zwiększenia solidarności dzięki lepszej koordynacji zakupów gazu, wiarygodnym poziomom odniesienia cen i transgranicznej wymianie gazu, rozporządzenie Rady (UE) 2022/1369 z dnia 5 sierpnia 2022 r. w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz oraz rozporządzenie Rady (UE) 2023/706 z dnia 30 marca 2023 r. zmieniające rozporządzenie (UE) 2022/1369 w odniesieniu do przedłużenia okresu zmniejszenia zapotrzebowania w kontekście środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz oraz w odniesieniu do zwiększenia sprawozdawczości i monitorowania realizacji tych środków.

¹³ UE zmniejszyła swoje zapotrzebowanie na gaz ziemny o 19,2 % (41,5 mld m³) w okresie od sierpnia 2022 r. do stycznia 2023 r., w porównaniu ze średnią z poprzednich pięciu lat. Tym samym do tej pory przekroczyła swój cel wynoszący 15 %, który odpowiadałby 32,5 mld m³ w tym samym okresie. Ponadto zrealizowała też w ponad 90 % swój ogólny cel zmniejszenia zapotrzebowania wynoszący ponad 45 mld m³ w całym okresie od sierpnia 2022 r. do marca 2023 r.

19 państw członkowskich, tj. Austria, Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Irlandia, Włochy, Łotwa, Litwa, Luksemburg, Niderlandy, Polska, Portugalia, Słowenia, Hiszpania i Szwecja, wprowadziło konkretne środki mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną w godzinach szczytu, takie jak ogłaszanie godzin szczytu, kampanie komunikacyjne i indywidualne komunikaty dla konsumentów zachęcające do dobrowolnego ograniczenia zużycia energii elektrycznej. W szczególności Włochy, Słowenia i Hiszpania wdrożyły systemy przetargów konkurencyjnych w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię elektryczną w godzinach szczytu w sezonie zimowym 2022/2023¹⁴, podczas gdy Austria i Szwecja zgłosiły odpowiedni system do Komisji w celu zatwierdzenia w ramach pomocy państwa. Portugalia poinformowała ponadto, że rozważa wdrożenie systemu przetargów konkurencyjnych w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię elektryczną w godzinach szczytu.

Trzy państwa członkowskie wprowadziły środki na rzecz ograniczenia zapotrzebowania w odniesieniu do określonych kategorii odbiorców. Przykładowo Łotwa wprowadziła ograniczenia zużycia energii elektrycznej przez dużych odbiorców przemysłowych.

Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej

Na podstawie informacji przekazanych przez państwa członkowskie składające sprawozdania za grudzień 2022 r. ogólny spadek zużycia energii elektrycznej wynosił między 0,5 %¹⁵ a 15 % w porównaniu z okresem odniesienia¹⁶.

Jeżeli chodzi o ilość, o jaką zmniejszono zużycie energii elektrycznej w godzinach szczytu:

- dziesięć państw członkowskich – Austria, Bułgaria, Chorwacja, Estonia, Irlandia, Włochy, Luksemburg, Niderlandy, Polska i Portugalia – zgłosiło zmniejszenie wielkości zużycia o 4–7 %;

¹⁴ Niektóre państwa członkowskie, a mianowicie Włochy, Portugalia, Słowenia i Hiszpania, wprowadziły lub rozważają wprowadzenie przetargów konkurencyjnych w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię elektryczną.

¹⁵ Cypr, Chorwacja, Polska i Portugalia zgłosiły najniższe osiągnięte poziomy zmniejszenia zużycia energii elektrycznej.

¹⁶ Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 3 rozporządzenia Rady. Niemcy, Finlandia, Francja, Grecja i Hiszpania zgłosiły najwyższe osiągnięte poziomy zmniejszenia zużycia energii elektrycznej. Wydaje się, że przy obliczaniu zmniejszenia zużycia energii elektrycznej brutto niektóre państwa członkowskie składające sprawozdania zastosowały art. 3 ust. 2 rozporządzenia Rady, podczas gdy inne tego nie zrobiły. Zgodnie z art. 3 ust. 2 przy obliczaniu zmniejszenia zużycia energii elektrycznej brutto państwa członkowskie mogą wziąć pod uwagę zwiększone zużycie energii elektrycznej brutto, które wynika z osiągnięcia celów w zakresie ograniczania zapotrzebowania na gaz oraz ogólnych wysiłków w zakresie elektryfikacji mających na celu stopniowe wycofywanie paliw kopalnych. W związku z tym należy zachować ostrożność przy porównywaniu tych obliczeń między różnymi państwami członkowskimi.

- osiem państw członkowskich – Belgia, Czechy, Dania, Finlandia, Niemcy, Łotwa, Słowenia i Szwecja – zgłosiło zmniejszenie wielkości zużycia o 7–10 %;
- pięć państw członkowskich – Francja, Grecja, Litwa, Słowacja i Hiszpania – zgłosiło zmniejszenie wielkości zużycia o ponad 10 %.

Ocena dotycząca przedłużenia okresu obowiązywania środka

Państwa członkowskie składające sprawozdania wskazały, że ogólnie osiągnęły wiążący cel zmniejszenia zużycia energii elektrycznej o 5 % w godzinach szczytu. Niektóre państwa członkowskie stwierdziły jednak, że spełnienie *orientacyjnego* wymogu zmniejszenia całkowitego miesięcznego zużycia o 10 % (w porównaniu z ostatnimi 5 latami) stanowiło wyzwanie ze względu na zależność od pogody i sytuację gospodarczą spowodowaną kryzysem energetycznym.

Konsultacje publiczne obejmowały pytania dotyczące możliwego przedłużenia okresu obowiązywania środków dotyczących odpowiedzi odbioru. W odpowiedzi na te pytania większość zainteresowanych stron stwierdziła, że nie ma potrzeby wprowadzania w rozporządzeniu (UE) 2019/943 w sprawie wewnętrznego rynku energii elektrycznej (***rozporządzenie w sprawie energii elektrycznej***) szczególnych wymogów dotyczących odpowiedzi odbioru, które miałyby zastosowanie w przypadku kryzysu. Zamiast tego strony były zdania, że odpowiedź odbioru jest już wystarczająco uwzględniona w prawodawstwie dotyczącym rynku energii elektrycznej, zgodnie z przepisami dyrektywy (UE) 2019/944 w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej (***dyrektywa w sprawie energii elektrycznej***) i dodatkowo rozszerzona we wniosku dotyczącym struktury rynku energii elektrycznej.

Co ważne, we wniosku dotyczącym struktury rynku energii elektrycznej dodatkowo uwzględniono środki na rzecz ograniczenia zapotrzebowania jako elementy składowe struktury rynku energii elektrycznej. W szczególności, aby zapewnić skuteczną integrację energii elektrycznej wytwarzanej ze zmiennych odnawialnych źródeł energii (biorąc pod uwagę wymianę międzystrefową) oraz zmniejszyć zapotrzebowanie na wytwarzanie energii elektrycznej z paliw kopalnych w okresach, gdy występuje wysokie zapotrzebowanie na energię elektryczną w połączeniu z niskim poziomem wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych o zmiennej wydajności, we wniosku dotyczącym struktury rynku energii elektrycznej przewidziano możliwość zaprojektowania przez operatorów systemów przesyłowych produktu wygładzającego profil zapotrzebowania, tak aby odpowiedź odbioru przyczyniała się do zmniejszenia szczytowego zużycia w systemie elektroenergetycznym

w określonych godzinach dnia (nowy art. 7a rozporządzenia w sprawie energii elektrycznej). Produkt wygładzający profil zapotrzebowania może przyczynić się do maksymalizacji integracji energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych w systemie poprzez przesunięcie zużycia energii elektrycznej na pory dnia o wyższej produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, pod warunkiem że prognozowane koszty nie przekraczają oczekiwanych korzyści z produktów. Ponieważ produkt wygładzający profil zapotrzebowania ma na celu zmniejszenie i przesunięcie w czasie zużycia energii elektrycznej, we wniosku ograniczono zakres działania tego produktu do odpowiedzi odbioru.

We wniosku dotyczącym struktury rynku energii elektrycznej wezwano ponadto państwa członkowskie do oceny ich potrzeb w zakresie elastyczności systemu energetycznego, z uwzględnieniem odpowiedzi odbioru, oraz ustanowienia celów służących realizacji tych potrzeb. Wniosek zapewnia również państwom członkowskim możliwość opracowania lub przeprojektowania mechanizmów zdolności wytwórczych w celu promowania elastyczności niskoemisyjnej oraz wprowadzenia nowych systemów wsparcia na rzecz elastyczności opartej na źródłach niekopalnych na rynkach energii elektrycznej. Co więcej, w przeciwieństwie do powodów wprowadzenia środków na rzecz ograniczenia zapotrzebowania określonych w rozporządzeniu Rady, które miało na celu osiągnięcie celów w zakresie zmniejszenia zapotrzebowania we wszystkich państwach członkowskich ze względu na sytuację kryzysową, we wniosku dotyczącym struktury rynku energii elektrycznej uwzględniono odpowiedź odbioru w sposób bardziej strukturalny. Wniosek umożliwia państwom członkowskim opracowanie własnych mechanizmów elastyczności opartej na źródłach niekopalnych i określenie celów w zakresie odpowiedzi odbioru i magazynowania, dostosowanych do konkretnych potrzeb ich systemów elektroenergetycznych. Z tego powodu we wniosku nie określono konkretnych celów.

Komisja zwraca również uwagę, że obecnie trwają prace nad nowym kodeksem sieci dotyczącym odpowiedzi odbioru. Oczekuje się, że po zakończeniu prac kodeks ten będzie zawierał wiążące zasady dotyczące agregacji, magazynowania energii i ograniczania zapotrzebowania, co dodatkowo ułatwi uczestnictwo odpowiedzi odbioru we wszystkich istniejących rynkach¹⁷.

¹⁷ <https://www.acer.europa.eu/news-and-events/news/acer-submitted-framework-guideline-demand-response-european-commission-first-step-towards-binding-eu-rules>

Biorąc pod uwagę informacje obecnie dostępne Komisji, w tym obecne oczekiwania rynku, jak określono powyżej, Komisja nie widzi obecnie potrzeby przedłużania okresu obowiązywania środków na rzecz ograniczenia zapotrzebowania określonych w rozporządzeniu Rady.

V. Pułap dochodów inframarginalnych

Wdrożenie pułapu dochodów

Na podstawie informacji przekazanych przez państwa członkowskie składające sprawozdania wdrożenie pułapu dochodów inframarginalnych przebiegało w sposób bardzo zróżnicowany. Zróżnicowane wdrażanie obserwuje się nie tylko w odniesieniu do poziomu, na którym ustalono pułap dochodów (siedemnaście państw członkowskich ustaliło pułap poniżej 180 EUR/MWh¹⁸), ale także w odniesieniu do zakresu czasowego środków (siedem¹⁹ państw członkowskich stosuje pułap z mocą wsteczną, a jedenaście²⁰ państw członkowskich będzie go stosować po dacie końcowej określonej w rozporządzeniu Rady w sprawie tego środka).

Kilka państw członkowskich poinformowało o trudnościach z wdrożeniem tego środka w ich jurysdykcjach krajowych. Większość z nich dotyczyła krótkich terminów, w których państwa członkowskie miały wdrożyć ten środek, podczas gdy inne były związane z gromadzeniem danych i obliczaniem dochodów każdego wytwórcy energii elektrycznej, który byłby objęty tym środkiem. Państwa członkowskie poinformowały również o konfliktach z odpowiednimi krajowymi organami podatkowymi i obowiązującymi przepisami podczas omawiania sposobów wdrożenia pułapu dochodów.

Chociaż państwa członkowskie nie zgłosiły poważnych przeszkód w handlu transgranicznym lub działaniach przetargowych, niektórzy respondenci uczestniczący w konsultacjach publicznych wyrazili obawy, że różnorodność strategii wdrażania w państwach członkowskich

¹⁸ Następujące państwa członkowskie zgłosiły ustanowienie pułapu poniżej 180 EUR/MWh co najmniej w odniesieniu do jednej technologii: Austria, Belgia, Bułgaria, Republika Czeska, Cypr, Finlandia, Francja, Niemcy, Grecja, Irlandia, Włochy, Luksemburg, Niderlandy, Polska i Słowacja. Hiszpania wprowadziła pułap dochodów rynkowych w odniesieniu do niektórych technologii już we wrześniu 2021 r. W ramach środka, który ma obowiązywać do końca 2023 r., stosuje się obecnie pułap na poziomie około 67 EUR/MWh. W czerwcu 2022 r. Hiszpania i Portugalia wdrożyły mechanizm mający na celu obniżenie hurtowych cen energii elektrycznej na rynku iberyjskim, który zmniejsza wpływ pułapu dochodów rynkowych. Mechanizm został zatwierdzony przez Komisję 8 czerwca 2022 r. w ramach spraw SA. 102454 i SA. 102569, a okres jego obowiązywania został niedawno przedłużony do końca 2023 r. w ramach spraw SA. 106095 i SA. 106096.

¹⁹ Następujące państwa członkowskie zaczęły stosować górny pułap dochodów inframarginalnych przed 1 grudnia 2022 r.: Belgia (1.08.2022); Cypr (24.06.2022); Francja (1.07.2022); Grecja (8.07.2022); Włochy (luty 2022 r. w odniesieniu do niektórych wytwórców energii odnawialnej) oraz Portugalia i Hiszpania (czerwiec 2022 r.).

²⁰ W Austrii, Republice Czeskiej, Finlandii, Francji, Luksemburgu, Polsce, Portugalii, Słowenii i Hiszpanii pułap dochodów inframarginalnych lub podobne środki będą stosowane do dnia 31 grudnia 2023 r. Na Cyprze środek ten przestanie obowiązywać po wydaniu decyzji przez organ regulacyjny. Na Słowacji środek będzie obowiązywał do 31 grudnia 2024 r. Ponadto w Niemczech okres stosowania środka może zostać przedłużony do 30 kwietnia 2024 r.

spowodowała niepewność regulacyjną dla uczestników rynku i była postrzegana jako bariera dla nowych inwestycji.

Dochody wygenerowane dzięki wdrożeniu pułapu dochodów

Należy pamiętać, że państwa członkowskie przedłożyły swoje sprawozdania w terminie kilku miesięcy po wejściu w życie pułapu dochodów inframarginalnych, a do tego czasu większość z nich nadal nie dysponowała informacjami na temat dochodów uzyskanych dzięki temu środkowi. Tylko dwa państwa członkowskie przedstawiły wstępne dane liczbowe: Bułgaria poinformowała, że zgromadziła kwotę 321 700 123 BGN (około 163 mln EUR) w grudniu 2022 r., a Litwa zgłosiła, że do 9 marca 2023 r. zgromadzono około 10 mln EUR. Chociaż Grecja, Hiszpania i Włochy były w stanie przedstawić dane liczbowe, odnosiły się one do dochodów uzyskanych przed przyjęciem rozporządzenia Rady, ponieważ państwa te wdrożyły środki równoważne pułapowi dochodów przed przyjęciem tego rozporządzenia.

Większości państw członkowskich udało się przedstawić szacunki oczekiwanych dochodów, jednak w wielu przypadkach szacunki te opierały się na założeniu bardzo wysokich cen hurtowych energii elektrycznej. Pierwotnie zakładano, że dochody przekroczą łącznie 50 mld EUR. Do czasu sporządzenia sprawozdania wydawało się jednak mało prawdopodobne, by założenia te mogły zostać zrealizowane. Kwota dochodów rozkłada się nierównomiernie w poszczególnych państwach członkowskich – Niemcy przedstawiły wyższe szacunki dotyczące dochodów, które początkowo spodziewały się uzyskać (23,4 mld EUR, biorąc pod uwagę możliwe przedłużenie okresu obowiązywania środka do 30 kwietnia 2024 r.), a w dalszej kolejności Francja (11 mld EUR). Należy zauważyć, że w obu państwach pułap dochodów w odniesieniu do większości technologii został ustalony znacznie poniżej poziomu 180 EUR/MWh przewidzianego w rozporządzeniu Rady, a szacunki te opierały się na przewidywanych wysokich hurtowych cenach energii elektrycznej. Inne państwa członkowskie, zwłaszcza te, które nie ustaliły poziomu limitu niższego niż 180 EUR/MWh, przewidywały, że uzyskają niższe kwoty.

Ocena dotycząca przedłużenia okresu obowiązywania środka

Na wstępie należy przypomnieć, że uzasadnieniem dla wprowadzenia pułapu dochodów inframarginalnych było umożliwienie państwom członkowskim pobierania i redystrybucji nadmiernych dochodów uzyskiwanych wyjątkowo przez niektórych wytwórców inframarginalnych, przy jednoczesnym zachowaniu konkurencji cenowej między producentami energii elektrycznej (w szczególności opartej na odnawialnych źródłach energii) w całej UE.

W tym kontekście, ze względu na niższe hurtowe ceny energii elektrycznej w ostatnich miesiącach, pułap dochodów, który został ustalony na poziomie maksymalnie 180 EUR/MWh²¹, miał do tej pory istotne skutki głównie w państwach członkowskich, które zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. a) zdecydowały się na wprowadzenie pułapu niższego niż 180 EUR/MWh, a w szczególności wystarczająco niskiego, aby uwzględnić inframarginalne dochody z odpowiednich cen energii elektrycznej w tych państwach członkowskich.

Jak wspomniano powyżej, pułap dochodów został wdrożony w bardzo zróżnicowany sposób w poszczególnych państwach członkowskich. Zróżnicowane wdrażanie obserwuje się nie tylko w odniesieniu do poziomu, na którym ustalono pułap dochodów, ale także w odniesieniu do zakresu czasowego jego stosowania i poziomu pułapu wprowadzonego dla danej technologii w danym państwie członkowskim. Komisja została ponadto poinformowana w ramach wymiany informacji z zainteresowanymi stronami i za pośrednictwem skarg, że sposób, w jaki niektóre państwa członkowskie zdecydowały się wdrożyć pułap dochodów, mógł mieć wpływ na istniejące umowy zakupu energii elektrycznej (PPA) i inne umowy długoterminowe, a także zniechęcać do zawierania nowych umów. W szczególności dotyczy to sytuacji, w których pułap nie ma zastosowania do rzeczywistego dochodu uzyskiwanego przez producenta z tytułu PPA, ale do „zakładanego” (fikcyjnego) dochodu odpowiadającego, na przykład, hurtowym cenom energii elektrycznej, co ostatecznie prowadzi do paradoksalnych sytuacji, w których producent może być zmuszony do sprzedaży energii elektrycznej ze stratą.

Potencjalne przedłużenie okresu obowiązywania środka stanowiłoby przeszkodę dla jednego z celów określonych we wniosku dotyczącym struktury rynku energii elektrycznej, a mianowicie dla zachęcania do stosowania PPA i zapewnienia jak największej płynności rynku umów PPA. PPA są instrumentami, które zapewniają długoterminową stabilność cen dla odbiorcy i niezbędną pewność dla producenta przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Niemniej jednak tylko kilka państw członkowskich posiada aktywne rynki umów PPA, a nabywcy ograniczają się zazwyczaj do dużych przedsiębiorstw między innymi dlatego, że w przypadku PPA występują różne bariery – w szczególności są to trudności w pokryciu ryzyka niewywiązania się z płatności przez nabywcę w ramach tych umów długoterminowych. W związku z tym, zgodnie z wnioskiem, państwa członkowskie powinny uwzględnić potrzebę

²¹ Aby zapewnić bezpieczeństwo dostaw, zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. b) rozporządzenia Rady państwa członkowskie mogą ustalić wyższy pułap dochodów rynkowych dla producentów, którzy w przeciwnym razie podlegaliby ogólnounijnemu pułapowi dochodów rynkowych, gdy ich koszty inwestycyjne i operacyjne byłyby wyższe niż ogólnounijny pułap dochodów rynkowych. 13 państw członkowskich uwzględniło tę możliwość w ramach krajowego wdrożenia pułapu dochodów inframarginalnych, w szczególności w odniesieniu do zakładów wytwarzających energię elektryczną z lignitu, biomasy i ropy naftowej.

stworzenia dynamicznego rynku umów PPA przy określaniu polityk służących osiągnięciu celów w zakresie dekarbonizacji energii wyznaczonych w ich zintegrowanych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu. W celu uwzględnienia ryzyka związanego ze zdolnością kredytową, we wniosku określono, że państwa członkowskie powinny zapewnić, aby instrumenty służące ograniczeniu ryzyka finansowego związanego z niewykonaniem płatności przez odbiorcę, w tym programów gwarancji po cenach rynkowych, były dostępne dla przedsiębiorstw, które napotykają bariery wejścia na rynek umów zakupu energii elektrycznej i nie znajdują się w trudnej sytuacji finansowej. Wniosek zawiera dodatkowe wymogi mające na celu zachęcenie do rozwoju rynku takich umów.

Ponadto zróżnicowane sposoby wdrażania pułapu dochodów przez państwa członkowskie spowodowały znaczną niepewność regulacyjną, co z kolei stwarza ryzyko dla rozwoju nowych inwestycji, w szczególności w odnawialne źródła energii, niezbędnych do osiągnięcia celów UE. W szczególności zgłaszane w niektórych państwach członkowskich trudności związane z zawieraniem długoterminowych umów, w tym PPA, wynikające z wdrożenia pułapu dochodów mogą stworzyć dodatkową warstwę niepewności dla inwestorów i utrudnić atrakcyjność rynków terminowych oraz zaufanie zainteresowanych stron do tych rynków. Powyższe rodzaje ryzyka mogą ostatecznie zagrozić stworzeniu atrakcyjnego środowiska inwestycyjnego dla wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych i niskoemisyjnych, co jest celem wniosku dotyczącego struktury rynku energii elektrycznej, a ostatecznie transformacji energetycznej.

Konsultacje publiczne obejmowały również pytania dotyczące ewentualnego przedłużenia okresu obowiązywania górnego pułapu dochodów inframarginalnych. Większość respondentów była temu przeciwna ze względu na następujące rodzaje ryzyka i wyzwania, z którymi wiązałoby się takie przedłużenie okresu obowiązywania tego środka:

- wydaje się, że niejednorodne wdrażanie pułapu dochodów inframarginalnych w państwach członkowskich spowodowało niepewność dla inwestorów i było zgłaszane jako czynnik zniechęcający do nowych inwestycji;
- środek ten jest trudny do wdrożenia, a związane z nim koszty administracyjne są wysokie w porównaniu z korzyściami z niego wynikającymi;
- w przypadku gdy pułap dochodów inframarginalnych jest ustalony na niskim poziomie, na co zdecydowały się niektóre państwa członkowskie, wytwórcy mogą być skłonni do ograniczenia produkcji w czasie obowiązywania pułapu;

- ochronę konsumentów można zapewnić bez ingerowania w strukturę rynku energii elektrycznej, na przykład przez przyjęcie ukierunkowanej polityki społecznej.

Mniejszość respondentów poparła przedłużenie okresu obowiązywania pułapu dochodów inframarginalnych, czy to w formie określonej w rozporządzeniu Rady, czy też z niewielkimi modyfikacjami. Respondenci ci w dużej mierze oparli swoją opinię na korzyściach płynących ze środka dla konsumentów końcowych.

Biorąc pod uwagę informacje obecnie dostępne Komisji, jak określono powyżej, Komisja nie zaleca przedłużenia okresu obowiązywania rozporządzenia Rady w odniesieniu do pułapu dochodów inframarginalnych.

Komisja zauważa, że aby ograniczyć wpływ wysokich cen energii na rachunki konsumentów, w ramach reformy rynku energii elektrycznej zaproponowała wspieranie rozwoju rynków długoterminowych, tak aby dochody wytwórców inframarginalnych i ceny płacone przez konsumentów końcowych były w mniejszym stopniu zależne od zmiennej ceny krótkoterminowej na hurtowym rynku energii elektrycznej. Zgodnie z wnioskiem Komisji te dochody i ceny będą kształtowane głównie przez odniesienie do umów długoterminowych, takich jak umowy zakupu energii elektrycznej i tzw. dwukierunkowe kontrakty różnicowe, w zależności od tego, czy instalację sfinansowano ze środków prywatnych czy publicznych. W przypadku kontraktów różnicowych wygenerują one wypłatę, gdy ceny rynkowe staną się wysokie. We wniosku określa się, że państwa członkowskie będą musiały wykorzystać tę wypłatę do bezpośredniego obniżenia rachunków za energię elektryczną wszystkich odbiorców energii elektrycznej (w tym przedsiębiorstw i przemysłu), co będzie miało podobny skutek jak pułap dochodów inframarginalnych, ale bez stwarzania niepewności dla inwestorów.

VI. Wsparcie konsumentów końcowych

Sekcja 3 rozdziału II rozporządzenia Rady jest skierowana do rynku detalicznego i umożliwia państwom członkowskim tymczasowe rozszerzenie interwencji publicznej w zakresie ustalania cen za dostawy energii elektrycznej do małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) (art. 12) oraz wyjątkowe i tymczasowe ustalanie cen detalicznych zarówno dla gospodarstw domowych, jak i MŚP poniżej kosztów (art. 13).

Interwencja publiczna w zakresie ustalania cen dla gospodarstw domowych istniała przed kryzysem w 11 państwach, mianowicie w Belgii, Bułgarii, we Francji, w Grecji, na Litwie,

w Polsce, Portugalii, Rumunii, na Słowacji, na Węgrzech i we Włoszech²², w formie cen regulowanych lub taryf socjalnych. Podczas kryzysu kolejne siedem państw członkowskich wprowadziło regulację cen dla gospodarstw domowych, mianowicie Chorwacja, Czechy, Estonia, Finlandia, Niderlandy, Luksemburg i Słowenia.

Na 25 otrzymanych ocen 12 państw członkowskich zgłosiło wykorzystanie środków przewidzianych w rozporządzeniu Rady. Cztery państwa członkowskie, mianowicie Czechy, Estonia, Słowenia i Polska, zgłosiły wprowadzenie regulowanych cen detalicznych dla MŚP na podstawie art. 12 rozporządzenia Rady. Francja i Słowacja, które regulowały ceny dla gospodarstw domowych, zgłosiły ponadto programy rekompensat dla MŚP zgodnie z tymczasowymi ramami pomocy państwa w sytuacjach kryzysowych i w okresie transformacji²³ na podstawie zasad pomocy państwa. Niderlandy zastosowały interwencję w zakresie ustalania cen, aby zapewnić gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom niższe ceny energii elektrycznej. Program ten został zgłoszony Komisji i zatwierdzony zgodnie z obowiązującymi ramami pomocy państwa²⁴.

Chociaż w art. 13 lit. c) rozporządzenia Rady zobowiązuje się państwa członkowskie do zrekompensowania dostawcom kosztów dostaw energii elektrycznej poniżej kosztów, państwa członkowskie nie uwzględniły w swoich sprawozdaniach szczegółowych informacji na ten temat.

Niektóre państwa członkowskie wspomniały ponadto o innych rodzajach interwencji na rzecz MŚP. Na przykład Portugalia wspomniała o obniżeniu taryf sieciowych jako interwencji cenowej dostosowanej do potrzeb MŚP. Dania, Łotwa i Szwecja wprowadziły różne interwencje w zakresie ustalania cen dla różnych grup konsumentów (działania dotyczące podatków, opłat, rabatów, systemów rekompensat itp.). Niemcy wprowadziły ogólnogospodarczy system rekompensat zwiększonych kosztów energii elektrycznej ponoszonych przez przedsiębiorstwa, nie naruszając jednak swobody działania dostawców na rynku²⁵.

²² Na podstawie informacji otrzymanych od państw członkowskich, sprawozdań krajowych organów regulacyjnych i środków, które państwa członkowskie oceniły samodzielnie.

²³ Komunikat Komisji „Tymczasowe kryzysowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy”, 2023/C 101/03.

²⁴ SA.106377 Tymczasowe ramy pomocy państwa w sytuacjach kryzysowych i w okresie transformacji – Niderlandy – Program obniżenia kosztów energii.

²⁵ Komisja zatwierdziła ten system zgodnie z zasadami pomocy państwa i z tymczasowymi ramami pomocy państwa w sytuacjach kryzysowych i w okresie transformacji. SA.104606 Tymczasowe ramy pomocy państwa w sytuacjach kryzysowych i w okresie transformacji – Niemcy – Tymczasowe ograniczenie kosztów wynikających ze wzrostu cen gazu ziemnego, ciepła i energii elektrycznej (JOCE C/061/2023).

W art. 12 i 13 wymaga się również, aby każda interwencja publiczna na rynku detalicznym obejmowała zachętę do zmniejszania zapotrzebowania na energię elektryczną. W tym względzie szereg państw członkowskich, w tym Austria, Niemcy, Chorwacja, Niderlandy i Rumunia, zgłosiło systemy oparte na pułapach zużycia, w tym interwencje w zakresie ustalania cen lub systemy rekompensat bezpośrednich lub pośrednich dla konsumentów końcowych.

Ceny regulowane mają istotne wady. W szczególności mogą one ograniczać zachęty w zakresie efektywności energetycznej i osłabić konkurencję ze szkodą dla konsumentów w dłuższej perspektywie. Obawy te uwydatniają znaczenie przepisów mających zastosowanie w dyrektywie 2019/944 w sprawie energii elektrycznej, od których rozporządzeniem Rady wprowadza się odstępstwa.

Ocena dotycząca przedłużenia okresu obowiązywania środka

Środek kryzysowy dający państwom członkowskim możliwość ograniczenia cen dla gospodarstw domowych i MŚP wyraźnie okazał się przydatny, ponieważ szereg państw członkowskich skorzystało z możliwości rozszerzenia istniejących systemów lub stworzenia nowych w bardzo krótkim czasie.

Po ocenie zalet i wad środków na rynku detalicznym zgłoszonych przez państwa członkowskie, wyników konsultacji publicznych oraz w świetle wytycznych dotyczących polityki fiskalnej dla państw członkowskich na 2024 r.²⁶ Komisja we wniosku dotyczącym reformy struktury rynku zaproponowała nowe przepisy podobne do przepisów rozporządzenia Rady. W szczególności Komisja zaproponowała, aby w czasie kryzysu związanego z cenami energii elektrycznej państwa członkowskie mogły wprowadzić ukierunkowaną interwencję cenową na rzecz gospodarstw domowych i MŚP, w tym dostawy poniżej kosztów, w odniesieniu do ograniczonego zużycia energii elektrycznej i na ograniczony czas.

Możliwość ta stanowi uzupełnienie istniejących ram ochrony konsumentów dotkniętych ubóstwem energetycznym i podatnych na zagrożenia, które to ramy określone są w dyrektywie w sprawie energii elektrycznej. Zgodnie z nimi państwa członkowskie mogą stosować taryfy socjalne wobec konsumentów dotkniętych ubóstwem energetycznym i podatnych na

²⁶ „Państwa członkowskie powinny stopniowo wycofywać środki wsparcia w dziedzinie polityki energetycznej, począwszy od tych najmniej ukierunkowanych. Jeżeli przedłużenie środków wsparcia okazałoby się konieczne ze względu na ponowną presję na rynku energii, państwa członkowskie powinny ukierunkować swoje środki lepiej niż w przeszłości, powstrzymując się od udzielania uogólnionego wsparcia. Powinny chronić jedynie tych, którzy tego potrzebują, a więc przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe w trudnej sytuacji”, COM(2023) 141, „Wytyczne dotyczące polityki fiskalnej na 2024 r.”.

zagrożenia oraz tymczasowo regulować ceny detaliczne dla gospodarstw domowych i mikroprzedsiębiorstw do czasu pełnego ustanowienia konkurencji rynkowej.

Ponieważ przedmiotowy środek jest zasadniczo uwzględniony we wniosku Komisji dotyczącym struktury rynku oraz biorąc pod uwagę informacje obecnie dostępne Komisji, jak określono powyżej, Komisja nie widzi potrzeby przedłużania okresu obowiązywania środka na tym etapie.

VII. Wstępne wnioski

W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono przegląd odpowiedzi, które państwa członkowskie otrzymały na temat (i) ich środków na rzecz ograniczenia zapotrzebowania; (ii) wprowadzenia pułapu dochodów inframarginalnych oraz (iii) interwencji w zakresie ustalania cen detalicznych określonych w rozdziale II rozporządzenia Rady. W sprawozdaniu przedstawiono również przegląd uwag, które przekazali respondenci biorący udział w konsultacjach publicznych na te same tematy. Informacje ocenione w niniejszym sprawozdaniu oraz warunki dostaw i ceny energii elektrycznej w UE, obecnie i jako możliwe do przewidzenia w normalnych okolicznościach, nie dostarczają dowodów na to, że przedłużenie obowiązywania każdego ze środków na rzecz ograniczenia zapotrzebowania, pułapu dochodów inframarginalnych i interwencji na rynku detalicznym byłoby konieczne lub wskazane.

Po pierwsze, jeżeli chodzi o środki na rzecz ograniczenia zapotrzebowania, wydaje się, że wszystkie państwa członkowskie składające sprawozdania wdrożyły środki mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną, głównie w drodze kampanii podnoszących świadomość i ukierunkowanych środków służących oszczędzaniu energii. Chociaż państwa członkowskie zgłaszają, że ogólnie przestrzegają wiążącego celu, jakim jest zmniejszenie zużycia energii elektrycznej o 5 % w godzinach szczytu, wydaje się, że zmniejszenie miesięcznego zużycia energii elektrycznej brutto o 10 % stanowiło wyzwanie, ale nie przeszkodziło to w zaobserwowanej obniżce cen energii elektrycznej.

Na podstawie dostępnych informacji Komisja nie widzi obecnie potrzeby przedłużania okresu obowiązywania środków na rzecz ograniczenia zapotrzebowania określonych w rozporządzeniu Rady. O ile nie nastąpią nieprzewidziane zmiany, obecne warunki na rynku energii elektrycznej nie wymagają takiego przedłużenia. Jest to również zgodne z informacjami zwrotnymi otrzymanymi od większości respondentów biorących udział w konsultacjach publicznych. Odpowiedź odbioru, choć nie jest już konieczna w perspektywie krótkoterminowej i za pomocą narzędzi ustanowionych rozporządzeniem Rady, jest ważna dla

prawidłowego funkcjonowania rynków energii elektrycznej. Z tego powodu Komisja wprowadziła ją strukturalnie w swoim wniosku dotyczącym struktury rynku energii elektrycznej.

Po drugie, w przeglądzie stwierdzono, że wdrożenie pułapu dochodów różni się znacznie w poszczególnych państwach członkowskich. Jak wynika z otrzymanych informacji, rozbieżne strategie wdrażania w poszczególnych państwach członkowskich doprowadziły do znacznej niepewności dla inwestorów. Sytuację pogarsza fakt, że według doniesień w niektórych państwach członkowskich wdrożenie pułapu miało wpływ na zawieranie umów zakupu energii elektrycznej i innych umów długoterminowych.

Na podstawie dostępnych informacji oraz biorąc pod uwagę obecne i możliwe do przewidzenia warunki rynkowe, Komisja uważa, że korzyści płynące z obecnego pułapu dochodów inframarginalnych nie przeważałyby nad wpływem na pewność dla inwestorów i ryzykiem dla funkcjonowania rynku i transformacji. Wyzwania związane z procesem wdrażania również zniechęcają do przedłużenia okresu obowiązywania pułapu dochodów inframarginalnych określonego w rozporządzeniu Rady. Wniosek Komisji jest zgodny z informacjami zwrotnymi otrzymanymi od większości respondentów biorących udział w konsultacjach publicznych, którzy byli przeciwni przedłużeniu okresu obowiązywania tego środka ze względu na obawy związane z niepewnością dla inwestorów.

Po trzecie, w przeglądzie stwierdzono, że szereg państw członkowskich skorzystało z możliwości rozszerzenia zakresu regulacji cen detalicznych na MŚP w czasach kryzysu i stosowania regulacji cen poniżej kosztów pod pewnymi warunkami. We wniosku dotyczącym struktury rynku energii elektrycznej Komisja zawarła równoważne przepisy, które umożliwiają państwom członkowskim wyjątkową i tymczasową interwencję na rynkach detalicznych przez ustalenie ceny poniżej kosztów zarówno dla gospodarstw domowych, jak i dla MŚP w ewentualnych przyszłych sytuacjach kryzysowych. Przyjęcie wniosku w sprawie struktury rynku energii elektrycznej posłużyłoby zapewnieniu, aby takie środki strukturalne były częścią ram regulacyjnych UE, gdy tylko wniosek zostanie przyjęty. W związku z powyższym oraz w kontekście obecnych i oczekiwanych warunków dostaw i cen energii elektrycznej Komisja uważa zatem, że przedłużenie obowiązywania przepisów art. 12 i 13 rozporządzenia Rady nie jest konieczne.

Z uwagi na fakt, że niniejsze sprawozdanie opiera się na informacjach, które państwa członkowskie przekazały zaledwie kilka miesięcy po wejściu w życie środków przewidzianych w rozporządzeniu Rady, ustalenia Komisji pozostają zatem bez uszczerbku dla jakichkolwiek

dodatkowych informacji, które Komisja może otrzymać od państw członkowskich, lub dla jakichkolwiek nieprzewidzianych zmian ogólnej sytuacji w zakresie dostaw i cen energii elektrycznej w UE. Jeżeli w informacjach, na których Komisja oparła niniejsze sprawozdanie, wystąpią znaczne zmiany, Komisja może być zmuszona do odpowiedniego dostosowania swoich ustaleń lub podjęcia szybkich działań, jeżeli będzie tego wymagał stan rynku.